

Моделі реалізації фізичного складника змісту базової середньої освіти

*М. В. Головка,
доктор педагогічних наук,
старший науковий співробітник*

Концептуальною ідеєю побудови стандарту третього покоління (2020) є пріоритетність очікуваних результатів навчання як складників ключової компетентності здобувачів базової середньої освіти в галузі природничих наук. Однією з його важливих особливостей є можливість вибору різних способів досягнення обов'язкових результатів навчання. Типовою освітньою програмою передбачено можливість реалізації фізичного складника в 7-9 класах як самостійного навчального предмета; у змісті галузевих інтегрованих курсів; у змісті міжгалузевих інтегрованих курсів.

Галузеві інтегровані курси «Природничі науки. 5-9 класи» та «Природничі науки. 7-9 класи» передбачають реалізацію астрономічного, біологічного, фізичного та хімічного складників на засадах інтегративного підходу. При цьому ступінь їх самостійності може бути достатньо високим (наприклад, у вигляді відносно самостійних модулів, об'єднаних спільними навчальними цілями).

Міжгалузеві інтегровані курси, наприклад, «Робототехніка. 5-9 клас», «STEM. 5-9 клас», «Фізика та основи техніки. 7-9 клас» передбачають опанування фізичного складника як основи сучасної природничої науки, техніки та технологій. Обсяг навчальних годин на вивчення міжгалузевих інтегрованих курсів визначається освітньою програмою закладу освіти. Відтак, набуває широкого використання предметно-інтеграційний підхід до структурування навчального матеріалу у межах змісту фізики як самостійного предмету, так і галузевих та міжгалузевих курсів. Важливим чинником його реалізації є оптимальне поєднання засобів окремих предметів природничої освітньої галузі щодо досягнення обов'язкових результатів навчання.

Одним із концептів фізичної освіти на базовому рівні є посилення її гносеологічного потенціалу, конкретизація обов'язкових результатів та варіативність способів їх досягнення. З огляду на це, основними принципами структурування змісту фізичного складника базової освіти незалежно від способу його реалізації, можна визначити такі: науковості, доступності, прикладної спрямованості, наступності, цілісності та неперервності, галузевої та міжгалузевої інтеграції, диференціації, логічної завершеності.

Враховуючи, що зміст навчання природничої освітньої галузі в початковій школі та на першому циклі базової середньої освіти структуроване за спіралью-концентричним принципом, доцільно розглядати можливість його реалізації й у побудові курсу фізики базового та профільного рівнів. Він, зокрема, передбачає, що у різні роки навчання в межах циклу та, а також із рівня базової освіти у рівень профільної зміст навчання розширюється та поглиблюється за рахунок посилення прикладної спрямованості змісту та конкретизації обов'язкових очікуваних результатів навчання і способів їх досягнення.